

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/203566>

Please be advised that this information was generated on 2020-12-04 and may be subject to change.

van één specifieke klas weer en kan docenten handvatten bieden om sociale interacties te sturen. Leerkrachten zouden bijvoorbeeld leerlingen kunnen koppelen die elkaar kunnen helpen (bijvoorbeeld iemand met slechte cijfers en iemand met goede cijfers) of leerlingen die buiten het netwerk vallen kunnen plaatsen bij een medeleerling die juist goed is ingebed in het hulpnetwerk. Eerder onderzoek naar interventie van docenten in sociale netwerken van leerlingen laat echter zien dat ingrijpen in de netwerkstructuur niet altijd bevorderlijk is voor de sfeer in de klas (Gest & Rodkin, 2011). Daarom moeten netwerkinterventies altijd plaatsvinden in overleg met de leerlingen. Hiertoe zou netwerkinformatie niet alleen met de leerkracht gedeeld moeten worden, maar ook met leerlingen. Er kan bijvoorbeeld samengekeken worden naar de staat van het netwerk: wat vinden leerlingen van de hoeveelheid hulpinteracties in de klas? Welke klasgenoten zijn (minder) sterk ingebed in het netwerk? Hoe kan het netwerk veranderd worden om iedereen van hulp te laten profiteren? Deze aanpak zou tot een betere verdeling en inzet van hulp kunnen leiden. Toch zou vervolgonderzoek meer expliciet moeten uitwijzen wat een bepaalde netwerkstructuur in de klascontext betekent en impliceert en hoe een netwerk kan bijdragen aan de sfeer in de klas en aan het welzijn van jongeren.

Romantische relaties van adolescenten en hun welzijn: de modererende invloed van groepsnormen

door Pascale I. van Zantvliet, Katya Ivanova, en Ellen Verbakel

Oorspronkelijk artikel: van Zantvliet, Pascale I., Ivanova, Katya, & Verbakel, Ellen (2018). Adolescents' involvement in romantic relationships and problem behavior: The moderating effect of peer norms. *Youth & Society*, DOI: 10.1177/0044118X17753643.

Probleemstelling en hypothesen

Liefdesrelaties zijn een nieuw en spannend aspect in het leven van jongeren. Uit eerder onderzoek blijkt dat de mening van vrienden over romantische relaties een belangrijke rol spelen in het al dan niet aangaan van zo'n relatie. In vriendengroepen waar romantische relaties geaccepteerd zijn, zijn adolescenten vaker geneigd om zelf ook een romantische relatie aan te gaan. De vraag die in onze studie centraal staat is in hoeverre de normen van de *peer* groep invloed hebben op het verband tussen het hebben van een romantische relatie en het welzijn van de jongere.

Diverse longitudinale studies hebben aangetoond dat romantische relaties negatieve effecten voor het welzijn kunnen hebben, zoals een toename van depressieve gevoelens en externaliserend probleemgedrag. Deze effecten lijken zich vooral voor te doen bij jongeren die ofwel op zeer jonge leeftijd ofwel op zeer late leeftijd een romantische relatie starten. In deze studie bouwen we hierop voort door te beargumenteren dat een negatief effect van het hebben van een romantische relatie vooral zou kunnen optreden indien jongeren in hun gedrag afwijken van de norm. In deze studie toetsen we de hypothese dat het verband tussen het hebben van een romantische relatie en het welzijn wordt gemodereerd door de norm betreffende romantische relaties die in de *peer* groep heerst. We toetsen het effect van de norm van twee verschillende *peer* groepen, namelijk die van de toegewezen klas en die van de zelfgekozen vriendengroep.

Er zijn twee argumenten om te verwachten dat normen invloed hebben op het verband tussen romantische relaties en welzijn. Het eerste argument betreft de reacties van de *peer* groep op normafwijkend gedrag en representeert het mechanisme van sociale controle. Adolescenten die zich anders gedragen dan de groepsnorm worden door *peers* gesanctioneerd, terwijl adolescenten die zich in lijn met de groepsnorm gedragen sociale goedkeuring van hen ontvangen. Met name in de fase van adolescentie waarin men geen buitenstaander wil zijn, resulteert dit waarschijnlijk in een sterke motivatie om zich aan de norm te houden. Bovendien zijn romantische relaties vaak van korte duur en is het daarom belangrijk om de relatie met *peers* te koesteren.

Het tweede argument heeft betrekking op de hulp die *peers* kunnen bieden bij het ontwikkelen van relatievaardigheden en representeert het mechanisme van sociaal leren. Romantische relaties stellen adolescenten voor diverse uitdagingen, zoals onzekerheid over hoe mannen en vrouwen met elkaar omgaan en over geschikte activiteiten, en hoe je balans houdt tussen aandacht voor je vriend/vriendin en je *peers*. Het ontwikkelen van vaardigheden om met deze uitdagingen om te gaan kan helpen om hier minder stress van te ervaren. Adolescenten kunnen deze vaardigheden leren van *peers* die zelf al een romantische relatie hebben gehad. In *peer* groepen waar romantische relaties vaker voorkomen, zijn er meer mogelijkheden om te leren van *peers*. Als gevolg hiervan, wordt verwacht dat de onzekerheid en de daaraan gerelateerde stress van de datende adolescent in deze *peer* groepen lager is.

Beide argumenten resulteren in de verwachting dat probleemgedrag – een indicator van een laag welzijn – voornamelijk geobserveerd zal worden bij adolescenten die een romantische relatie starten in een context waar zulke relaties minder gangbaar zijn. We verwachten dit zowel binnen de vriendengroep als binnen de klas.

Onderzoeksaanpak

De hypothesen zijn getoetst met behulp van unieke paneldata van de *Children of Immigrants Longitudinal Survey in 4 European Countries*. Er is gebruik gemaakt van de Nederlandse data van de eerste en tweede ronde. De eerste ronde is afgenomen in het schooljaar 2010-2011 onder 4.363 jongeren in de derde klas, behorend tot 222 klassen verdeeld over 100 verschillende scholen. De tweede ronde werd een jaar later afgenomen, waarbij 3.206 respondenten opnieuw participeerden. Een bevestigend antwoord op de vraag 'Heb je een vriendje/vriendinnetje?' duidt op het hebben van een romantische relatie. De onderzoeksgroep is in de analyses beperkt tot jongeren met volledige informatie tussen de 13 en 16 jaar oud die geen romantische relatie hadden ten tijde van de eerste ronde ($N = 2.302$). In de analyses vergelijken we jongeren die tussen de eerste en de tweede ronde een romantische relatie startten met jongeren die zowel ten tijde van de eerste als de tweede ronde geen romantische relatie hadden.

Met behulp van de sociometrische data is de groepsnorm binnen de klas en het vriendschapsnetwerk bepaald. De groepsnorm reflecteert het percentage van de *peer* groep dat ten tijde van de tweede ronde zelf al eens een romantische relatie had gehad. Het vriendschapsnetwerk werd geïdentificeerd door de respondent die maximaal vijf beste vrienden in de klas kon nomineren.

Er zijn twee uitkomstmaten voor probleemgedrag, namelijk internaliserend probleemgedrag (zoals zich zorgen maken, zich neerslachtig voelen) en externaliserend probleemgedrag (zoals straf krijgen in de klas, spijbelen en drugs gebruiken). Internaliserend probleemgedrag wordt voornamelijk geobserveerd bij meisjes en externaliserend probleemgedrag voornamelijk bij jongens. Door het model voor iedere uitkomstmaat afzonderlijk te schatten voor meisjes en jongens wordt voorkomen dat effecten niet zichtbaar zijn door het uitblijven van een effect bij het andere geslacht.

In totaal worden vier *random intercept fixed effect* modellen geschat, waarbij adolescenten zijn genest in klassen. Het effect van normen op het verband tussen romantische relaties en probleemgedrag wordt getoetst middels een interactieterm van het starten van een romantische relatie met de norm in de vriendengroep, en een interactieterm van het starten van een romantische relatie met de norm in de klas.

Belangrijkste bevindingen

Onze resultaten laten zien dat adolescenten die een relatie starten *in een klas* waar romantische relaties niet de norm zijn, meer externaliserend probleemgedrag (jongens) en meer internaliserend probleemgedrag (meisjes)

vertonen dan adolescenten die een relatie starten in een klas waar romantische relaties wel de norm zijn. In tegenstelling tot onze verwachtingen laten de resultaten geen modererend effect voor de normen van de vriendengroep zien.

Onze bevindingen nuanceren de conclusies uit eerdere studies waarin gesteld werd dat romantische relaties een negatief effect hebben op het welzijn van adolescenten. Onze studie toont aan dat het al dan niet optreden van een negatief effect afhankelijk is van de groepsnorm die heerst binnen een toegewezen *peer* groep. Een goed begrip van de mogelijke impact van romantische relaties voor het welzijn van de jongere vraagt daarom om een juiste inschatting van de specifieke sociale context waarin jongeren zich bevinden.